

„A kassai kriptában”

Budaváry László irreudenta színműve

A budapesti állami tanítóképző a felvidéki magyarság visszatérésének öröme és a rászorultak megsegítésére szombaton délután ünnepesen rendezett Ferry Oszkár-utcai színházának tornatermében. Az ünnepség megnyitását Liszt magyar ünnepi dalát énekelte az énekkar Cserenka Gusztáv vezényletével. Burján Béla szavalata után a tanítójelöltek és a gyakorlóiskola növendékei előadták Budaváry László *A kassai kriptában* című időszerű irreudenta színművét, amely Kassa felszabadulásának napján, a Rákóczi-kriptában játszódik.

Az elnyomott, sokat szenvedő magyarság Rákóczi sírjánál merít erőt a küzdelmekhez. Rejtett uton ide hozzák tanítóik a kis magyarokat is, hogy a vezérloj fejedelm sírjánál tegyenek fogadalmat harcos magyarságuk mellett. Itt tartanak titkos gyűléseket a magyar vezetők és az illavai börtönből kiszabadult négy üldözött felvidéki testvér: magyar, szlovák, kárpátoros és német itt esküszik meg, hogy együtt harcol Nagymagyarországért. Magyar menekült álarcában belőpözik közéjük a csehek kémje és az általa előhívott cseh katonák elfogják a Rákóczi sírjánál ünnepelő felvidéki öslakókat. A vallatás során a magyar, szlovák, kárpátoros, német testvérek ajkán felfakadnak a husz éves szenvedés keserű panaszhangjai. Mindnyájukra halál vár, de az igazságot elszántan mondják szemébe a cseh elnyomóknak. És amikor a cseh kegyetlenkedés a tetőfokára hág, megérkezik a magyar csapatok, a rabtartókból lesznek a foglyok, s a rabokból boldog, szabad magyarok, akik szlovák, kárpátoros és német testvéreikkel együtt hálálatlan ünneplik a felszabadítókat és velük együtt éneklék Rákóczi sírjánál a Szózatot. Ez dióhéjban a darab meséje.

A forró levegő, izgalmas irreudenta-színműben, amely felülemelkedik az átlag alkalmi darabokon, összesűrítve tárul a néző elé az elnyomatásban élő felvidékiek minden szenvedése, üldözöttsége s ennek ellenére is törhetetlen hazafisága, elszántága, vágya és részben beteljesedett álma. Magyar szívekhez szól és ösztönöz, lélekemelő szavaival utat is talál a felvidéki származású kitűnő szerző, aki a mai idők hazafias előadásai számára a legidősebb és leghatásosabb színművet írta meg.

Az előadásnak igen nagy volt a sikere, amelyből a szerző és Posch Emil főrendezőn kívül kivették részüket az ügyes főszereplők: Cserenkay János, Gyurjács András, Andó Dezső, Mitró László, Szombathy Gyula, Poczik János, Horányi Ferenc, Bangha Dezső, Nagy Tibor, de a többiek: Tóth István, Géryi Ferenc, Tóth Béla és a kicsinyek közül Kovács Miklós, Pukánszky Lajos, Máthé Judit, Somody Zsuzsi, Koppány Pálma, Sharif Bella, Dudás Éva, Vilcsák Erika, Rózsaházy Rudolf, Kolosváry Bálint, Marnicz Péter és Bendegy István is.

Az ünnepi előadás, amelyet megismételnek, 600 pengőt hoz a felvidéki magyarok számára. A színdarab könyvben is megjelenik és ennek jövedelmét, valamint a további előadások szerzői díjait is a felvidékiek javára adja a szerző.

S. J.

* Jótékony célú önképző-előadás. A Törökös

Dal, Zene és Önképző Egyesület szombaton este a „Törökös” színházban a Magyar a magyartért mozgalom javára művészi színvonalú rendezett. Színpadon a Vöröshajó ember című vígjáték. A szereplők kiváló művészi felkészültséggel tették tanúságot és a megjelenő nagyszámú közönség igen sok tapsal hálálta meg az élvezetes előadást. Az előadás technikai felkészültsége is tökéletes volt. Az egyes szerepekben minden szereplő a legteljesebb mértékben nyújtotta és a rendezés munkája is minden dícséretet megérdemel.

Rózsavölgyi hangversenyei:

II. Muzseum Matiné ma fél 12-kor. Waldbauer-kvartett 29-én, III. Beethoven-est. Es-dúr op. 127, A-dúr op. 18, C-dúr op. 59. Risztritzky Tibor hegedűestje dec. 9.

Fritz Busch — Beethoven II.

dec. 14. I. bérleti est. Backhaus 6 Beethoven estjére olcsó bérletek dec. 15-ig kaphatók.

Minden hangversenytárgató számára nélkülözhetetlen Demény Dezső és Meszlényi Róbert Hangversenykalauza. I. rész: Szimfonikus művek, operanyitányok, II. rész: Karművek, versenyszek. Rózsavölgyi-kiadás. Kaphatók minden könyvkereskedésben.

* Rádiókülönlegességek boltja: Rózsavölgyi.

A Koncert rendezései:

Swaine táncmatiné ma 11-kor

Urániban. Jegyek pénztárnál.

Segovia gitárest 23-án Z. fél 9.

Dohnányi—Thibaud 25-én Z. fél 9.

Fischer Edwin és kamarazenekara 28.

Harry Baur és társulata

29. és 30-án: Városi Színház. Jegyek 2 P-től. 29-én: Pagnol: Jazz, színmű 4 felv. 30-án: Verneuil: „Mari, que j'ai voulu...”

* Megbízható rádió Koncerttől. Csere.

Komáromi Kacz Rózsá keddi

táncestjére jegy 1—6 P. Bud. Hangv. irodában, Dorottya-utca 8. félem.

* Ingyenelőadás a Belvárosi Színházban. A Belvárosi Színház igazgatóságához többen, a budapesti színészek köréből azzal a kéréssel fordultak, hogy tegye lehetővé a vezetőség a Conway-család című angol darab megtekintését. Minthogy az este színpadon lévő, tehát elfoglalt színészeknek nem áll módjukban a Belvárosi Színház előadására elmenni, a színház igazgatósága elhatározta, hogy szerdán, november 23-án, délután 4 órakor kizárólag színészek részére ingyenes előadás keretében mutatja be a Conway-családot.

Zsidó színészek szervezkednek a Felvidéken, hogy a magyar kultúrát bemutassák a visszacsatolt területek magyarjainak. Ha ennek a vállalkozásnak a kormány nem áll utjába, akkor valóban alapos bemutatkozás lesz...

Végleg kimult a lényegkereskedelmi közönség becézett Színházi Élet. Vajjon milyen pályára „képezi át” magát a zsidó főszereplő? Vagy talán nem is kell magát átképzettetnie?

ZENE

Linz Márta hangversenye

Szombaton este tartotta hangversenyét Linz Márta, a Berlinben élő kiváló magyar hegedűművész a Zeneakadémiá nagyeremében. A hangversenytermet erre az alkalomra zsúfolásig megtöltötte a közönség: nagy érdeklődéssel várták Linz Márta hangversenyét, amely nemcsak nálunk, hanem Európa minden városában komoly művészi eseményt jelent.

Linz Márta pompás játékával ezúttal is nagy lelkesedést váltott ki. Strauss Esz-dúr szonátajának és Dohnányi Ernő Rurális Hungaricájának átszellemült interpretálása mellett saját szerzeményeiből is játszott Linz Márta. Ezek közül kettő most került először előadásra. A zeneszerző Linz Márta éppen olyan nagy művész, mint a hegedűs. Egyik sem győzte le a másikat saját műveinek előadásában.

A közönség minden egyes műsorszám után hosszantartó tapsal fejezte ki őszinte elismerését.

* Öt templomi énekkar hangversenye. December 7-én este a Zeneművészeti Főiskola nagyeremében öt kiváló budapesti templomi énekkar vesz részt a liseuxi Kis Szent Teréz énekkar tizedes jubileumi ünnepségén. Bárdos Lajos vezetésével ott lesz a budai Szent Cecília-kórus, a Szent István-bazilika énekkara Harmat Artúrral az élén, a budai Szent Imre-kórus Sugár Jenő vezényletével, a budavári koronázó főtemplom ének- és zenekara Sugár Viktor vezényletével és a jubiláló énekkar Paulovics Géza karnaggyal. A hangverseny műsora összefoglaló képét adja nemcsak a székesfőváros egyházi zenéjének, hanem az egyházi zene egész fejlődésének és e fejlődésben kialakult művészi értékű stílusoknak. A műsoron korális énekek, továbbá Palestrina, Orlandus Lassus, Liszt, Chers, Bárdos—Harmat és végül Kodály művei szerepelnek. Kodálytól a budavári Deum szerepel a műsoron. A hangverseny, amelynek jövedelmét a Kis Szent Teréz-templom orgonájának beszerzésére fordítják, C. Gregor Klára orgonaművész is közreműködik a Werner Alajos dr., a szombathelyi Schola Cantorum vezetője mond ünnepi beszédet.

* Kodály-bemutató Londonban. A londoni Szent Mihály-templomban tartott egyházzenei hangversenyen bemutatták Kodály Zoltán, a világhírt magyar zeneszerző Jézus és a kufárok című új motettjét. Az angol zenevilág és zenekritika megállapítása szerint az új szerzemény a nagy magyar szerző erőteljes, férfias egyéniségének jellemző és művészi tökéletességű kifejezése. A Darke által vezetett énekkar kifogástalanul oldotta meg a mű kivételes nehézségeit.

* Csizmadia Imre dalai. Magyar nótáesteken, rádió nótahangversenyeken mind — sűrűbben találkozhatunk a magyar dal kedvelői egy új és mégis régi-réginek tűnő zeneszerző — Csizmadia Imre nevével. Régi szerző — a melódiaikat hallgatva —, mert egyenesen az izes, ősi magyar népi dallamot zengik a hegedűk Csizmadia Imre szerzeményeiben. És — új — ember, mert fiatal. Abból a fajtából virágzik a magyar dal gyümölcsfáján, ahonnan a Fráter Lőrándok, Dóczy és Pethe Lajosok hajtottak ki. Nem a nyavalygós, divatoskodó „kávészé” magyar nótá — szerzője Csizmadia Imre — aki magánéletében Sárbogárdon kántorkodik és komponál új dalokat —, hanem a népi muzsika továbbalkotója. Gárdonyi és Szabolcska versek fogták meg muzsikussá — lelkét s melódiaiban annyi az erő, a lüktetés, a magyar szomorúság és virtus, hogy őszinte szeretettel kell köszönetünk a kivételes tehetséggel dalszerzők között. Sűrű sötét erdő, Virágének, Sárgul már és De jó lenne című dalai, éppen nemrég országos pályázatokon is nyert aranykoronát, első díjat és dícsérőlevelet. Várjuk új nótáit.

Nemzeti film

A filmipar és az ifjuság

Az alábbi leveleket kaptuk:

Mint a mai rendszer számkivetettje fordulok Önhez soraimmal.

A Magyarországi november 16-iki számában „Hegedűs Ferencről a romániai zsidó különös filmüzletei” cím alatt cikkét olvasva önkéntelen is a keresztény magyarság szomorú tragédiája elevenedett meg előttem. Nem csak azért, mert mint erdélyi menekült különösképpen ismerem az erdélyi zsidóság magaviseletét, hanem mint filmszakmabeli keresztény magyar érzem ugyan ennek a fajnak mindent elnyomni akaró törekvéseit s ugyan akkor érzem azt a hatalmat, mely magát kereszténynek nevezi ugyan, de zsidó zsoldban áll s mely nekünk fiatal keresztény szakembereknek inkább kárára, mint hasznára folytatja eddig sem túlélődös munkásságát.

Nem a személyes mellőzés az, mely soraim megírására ösztönöz, hanem az a tudat, hogy velem együtt hasonló sorban részesítettek sokak keresztény ifjút, akik talán tehetségesebbek voltak mint én, sőt talán azoknál is, akik a szakmát most irányítják, mégis meghallgatás nélkül elutasítottak attól a pályától, melyre születésüknél fogva hivatottak.

Bingert János dn., aki ma a Hunnia filmgyár élén áll, talán ügyes ember, mert meglehetősen passzív magatartásával elérte azt, hogy a gyárnak nagy jövedelemmel kiáltása ugyan nincsen, de az a kicsi, ami van, az biztos, de vajjon ugyan ilyen biztos sikerrel kecsegteti-e Bingert János — a jövő szakemberképzés nehéz feladatát is?

A kérvények özönét zúdítottam a filmgyár igazgatóságára, hogy operatőr gyakornokoknak alkalmazzanak. Ezekre azt a választ kaptam, hogy ebben az ügyben az iparügyi miniszter kinevezése a döntő.

Igen ám — iparügyi miniszter —, könnyű ezt csak úgy kimondani, megvalósítani annál nehezebb, ha nincs — protekció. — Irtam tehát, mivel személyes fogadtatásomra nem volt kiállítás, egy levelet, de már két évi hiába való küzdelem után, amiben felfektettem képzettségem, nyelvtudásom, művészi származásom, stb. Válasz mégis dacára a miniszteri kinevezésnek, a filmgyártól jött, amiben értesítettek, hogy felvétel nincsen, de majd, ha lesz, elsősorban értesítenek. Hát én már tudom, hogy mit jelent ez és ha hallgatok is és más pályára léptem is azóta, az nem jelenti azt, hogy ebbe bele is nyugodtam. De viszont a mai rendszer mellett nem tehetek ellene semmit.

Ma az a lényeg, hogy valaki zsidó legyen, hogy ezáltal a nemzetközi helyzetet, vagy a rendszer rabslolgája legyen, s így a belpolitikai irányt erősítse.

De vajjon ez az elgondolás, mennyiben segíti a keresztény ifjuság jövőbeni érvényesülését? A filmszakmabeliek tulnyomórésze zsidó. Mindent tulmelenően vigyáznak arra, hogy keresztény közönség ne kerüljön, legfeljebb „disz goj” van egy pár köztük és az is az ő zsoldjukban.

Természetes, hogy ha akad is egy magyar kormány, amely végre akarná hajtani az ugynevezett zsidótörvényt, nincs akit fel tudna használni, mert a világzat mindig csak az: „nálunk nincs keresztény üzletmester és szakképzettséggel bíró egyén”, akik az ugyan ilyen képzettséggel rendelkező zsidókat helyettesíteni tudná.

Hát ez száz százalékig igaz! De nézzük a másik oldalt, ha az a tulajdonképpeni cél, hogy keresztény magyar ifjakat akarnak átképezni a kereskedelmi és ipari pályákra, miért nem használják fel ide először is a szakképzett ifjuságot és miért adnak alkalmat a diplomásnak, annak a diplomásnak, aki a legelső alkalommal pályát fog változtatni, mert hiszen az ő végzettségéhez ez a pálya nem méltó, de akinek jóformán munkát nem is adnak, csak fizetést kap a fennálló rendeletek folytán. A szellemi munkát az Izidor fia és Rebecka sógora elvégzi és miért ne maradjanak inkább ők a családban, mint az az igazga Turulista vagy Csabás.

Intelligencia emelés talán, hogy diplomást választanak olyan pályára, ahol szakképzettség a mérvadó. De viszont azt is kérdezhetem, hogy a szakképzett embereknek, miért nem teszik lehetővé, hogy hasonló intelligenciával bírjon és ha már hazulról nem is kapja meg azt a nevelést, hogy társadalmilag megállja a helyét, legalább ténnek lehetővé, hogy más uton-módon azt megszerezze.

Térjünk vissza tehát a lényeghez, nem a magyar keresztény ifjuság a hibás abban, hogy a kereskedelem és jól jövedelmező ipari pályáról le van szorítva, hanem a vezető tényezőké a mulasztás, hogy nem teszik lehetővé a szakképzettséget és nem diplomát követelő pályákra az ifjuság társadalmi művelődését, ugyanakkor elnézik, hogy félig szakképzett egyének más pályára menjenek, amihez se kedvük, se tehetségük nincsen, csak azért, hogy a zsidó faj elhe-

Látványosság

a 130 éve fennálló

HAAS FÜLÖP ÉS FIAI

FÉLE R. T. SZÖNYEG- ÉS BUTOR-SZÖVEFKERESKEDES

új üzlethelyiségei

A szakmába vágó áruk legdusabb raktára

A legkényesebb igényeket is kielégítő óriási választék!

Uj főüzlet: Vörösmarty-tér 3

(Deák Ferenc-utca sarok)

Uj főüzlet: Károly király-ut 18

lyezkedését nehogy megzavarják és nehogy a szakképzettséget követelő intézmények egykor azt jelenthessék, hogy igen is nekem ennyi és ennyi képzett keresztény fiatal, magyar ember áll rendelkezésemre, nekem a zsidótörvény fenakadást nem okoz.

M. B.

MOZI

Fru-fru kisasszony

Bemutatták: City, Kamara

Egy film, ahol a cím tökéletesen jellemző a főszereplő. Fru-Fru kisasszony könnyed, csapongó, felületes kis nő, aki nem tudja beletalálni magát egy nyugodt, békés család keretei közé, akinek életcélja tud lenni a szép ruha. Téved, szenved, vergődik, végül az író morális érzéke halálra ítéli. Az író elgondolását, célját nem teljesen értettük. Nem a közönség, hanem a rendezés hibája, hogy a szomorú és meghatónak szánt haldoklási jelenet csendes humorba fulladt. Az amerikai izlésnek talán tetszik az ilyen — szerintünk — álromantikus történet. A címszerepben Luise Rainer élethű volt, bár sokszor eltulozta szerepét.

K. A.

* A „Medvetánc”, vagy ahogyan jobban ismeri a háborús évek aranyifjusága: Cserebogár, cserebogár, a szivemben dul a nyár, a születőfélben lévő jazz-zene első nagy sikerének, az Alexander's Ragtime Band-nek a magyar változata volt. Példátlan népszerűségére jellemző, hogy Fedák Sári egy nagy operettsikerben énekelte betétszámként és minden előadásban legalább egyszer megújította a számot, amelynek zenéjére az akkor divatos új táncot, a Foxtrott öst, a ragtime (éjtsd: regtájm)-ot lejeltte el Rátkai Mártonnal. Ennek a slágernek köszönheti Irving Berlin a népszerűségét és ez a szám a vezérmotívuma a most jubiláló komponista új filmjének, amelyben a főszerepeket Tyrone Power, Alice Faye és Don Ameche játsszák. Az Alexander's Ragtime Band magyar címe: Uj világ hajnalán.

Vásárolj keresztény iparosnál!

Özv. Soós Szücsmester

Zoltán-né

Javitást és mindenemti szücsmunkát vállal

VIII. József-utca 79. sz. Telefon 143-546

* A tapasztalat a művészet mestere. Verne Gyula és Jókai Mór, a mult század nagy romantikusai kábították el a világ olvasóközönségét azzal, hogy olyan földrészeket, olyan városokat és tájakat írtak le, amelyeken sohasem voltak és ezek a leírások mind megfellelt a valóságnak. A romantikus korszakban ez könnyen ment: ha színes és érdekes volt az író leírása, mindent elhitték neki. A film korszakában azonban ez már lehetetlen. Itt tapasztalatok nélkül dolgozni nem lehet. De nem dolgozhat egy filmíró vagy filmrendező tapasztalatok nélkül a film lelki tartalma tekintetében sem. Ezt bizonyítja legjobban A nagy ábránd című film, amely a háború utolsó heteiben játszódik és amelyet Jean Renior tökéletes élethűséggel rendezett. Ezt az élethűséget a tapasztalat adta neki, mert mint magasrangú katonatiszt, mindazt végigélte, amit filmjében megörökített. Ez tette a filmet élethűvé és ez teremelte meg azt a világsikert, amelyben főszereplői: Jean Gabin, Pierre de Fresnav, Eric von Stroheim és Dita Parlo is osztoznak.

UJDONSÁGI

MOST JELENT MEG!

Gerő József dr.: A m. kir. belügyminiszter által

Igazolt nemesek

1867—1937.

Ára: P 20.—

Portó 80 fillér.

KEMPELEN BÉLA:

Magyarországi zsidó és zsidóeredetű családok

Ára: I. kötet P 10.—

II. kötet P 10.—

Portó 60 fillér.

Megrendelhetők a „MAGYARSÁG” könyv- osztályában, Budapest, Eskü-ut 6. szám.